

Krav til sosial bærekraft i fangstbasert fiskerinæring, FHF#901323

Prosjektgruppe:

Pirjo Honkanen, Nofima

Bjørg Helen Nøstvold, Nofima

Anne Mette Ødegård, Fafo

Bakgrunn for prosjektet

- Henvendelse fra FHF
- Forventet markedskrav til sosial bærekraft – sertifisering?
- FHF ønsker å få vurdert omfanget av standarder knyttet til sosial bærekraft

Mål

«Målet med arbeidet er å etablere et kunnskapsgrunnlag for sertifiseringsordninger for sosial bærekraft i norsk fangstbasert fiskerinæring»

Følgende delmål er foreslått:

- Avklare dagens status i markedene: hvilke krav finnes per i dag og hvor stammer de fra?
- Kartlegge eksisterende standarder/sertifiseringsordninger og analyse av innhold
- Vurdere relevans av de ulike ordningene for norsk sjømatsektor
- Vurdere framtidsutsikter mhp. dokumentering av sosial bærekraft, i lys av norsk regelverk og dokumentasjon. Herunder skal det også foretas en analyse av ev. pressgrupper.

Oppmerksomhet omkring sosial bærekraft

Caught at Sea. Forced Labour and Trafficking in Fisheries. report International Labour Office (ILO) 2013

«Victims describe illness, physical injury, psychological and sexual abuse, deaths, and their vulnerability on board vessels in remote locations of the sea for months and years at a time. Fishers are forced to work for long hours at very low pay, and the work is intense, hazardous and difficult.

Capture fisheries have amongst the highest occupational fatality rates in the world.”

Thailand, Russland, Skotland, Irland, Tyrkia, New Zealand...

Standarder for sosial bærekraft

- Responsible fishing Scheme (UK; global): Enkelt fartøy
- Friend of the Sea: Fiskerier, fartøy,
- Naturland wildfish: Fartøy/fiskeri; foredlingsindustri
- Krav (Skandinavia), fiskeri
- SA8000: Sertifisering; B2B; lokalitet. MEN sertifiserer ikke virksomhet innen maritim, fiskeri eller offshore.
- ISO26000: Veileder innen sosial bærekraft.

ILO konvensjoner

4 prinsipielt viktige områder:

- Frihet til organisering og rett til felles forhandlinger
- Eliminering av alle former for tvangsarbeid
- Avskaffelse av barnearbeid
- Eliminering av diskriminering i arbeidsliv

8 viktige konvensjoner. I det følgende omtales det som er direkte nevnt i standardene og således sjekkes i «audits».

Krav i standardene

	RFS	FOS	KRAV	Naturland	SA8000	ISO26000	Norsk lovverk
Organisasjons rett	x			x	x	x	x
Kollektive forhandlinger	x		x	x	x	x	x
Forbyr tvangsarbeid	x				x	x	x
Forbyr barnarbeid	x	x		x	x	x	x
Forbyr diskriminering	x		x	x	x	x	x
Lønn	x	x		x	x	x	x
Arbeidstid	x		x	x	x	x	x
Helse og sikkerhet	x	x	x	x	x	x	x

Krav relatert til lønn

Alle standardene har krav relatert til lønn.

- RFS: har ikke eksplisitt krav til lønnsnivå
- FOS, Naturland: minimumslønn i følge loven
- KRAV: Kollektive avtaler eller vanlig industristandard
- SA8000: Tariffavtale og minimumslønn i følge loven
- ISO26000: nasjonale lover eller tariffavtaler, likelønn

Krav relatert til arbeidstid

- RFS: passende hvileperiode
- KRAV, SA8000: spesifikke timeantall per uke; spesifisert hviletid
- FOS: har ikke krav relatert til arbeidstid
- Naturland: Følge nasjonalt lov- og regelverk
- ISO26000: normal arbeidstid i følge lov eller kollektive avtaler

Kommentarer til standarder

- RFS: tar sikte på å bli internasjonal 2018.
 - Internasjonal arbeidsgruppe opprettet for å lage internasjonal standard. Første møte 27.4.2017
 - Gruppesertisering mulig. Sertifisering av hele fiskerier ikke mulig. Det kreves en intern revisjon av hver enkelt fartøy innen en gruppe. Da vil man revidere ulike fartøy i gruppen hvert år. CoC - krav er ikke ferdigstilt.
 - FOS: Produktsertifisering – sertifiseringsenhet kan være en båt, en flåte eller produsent. Sertifisering av en hel flåte eller fiskeri er mulig. Planer om å utvide standarden med spesifikke krav til sosial bærekraft. Åpen for forslag.

Utfordringer norsk praksis og standarder

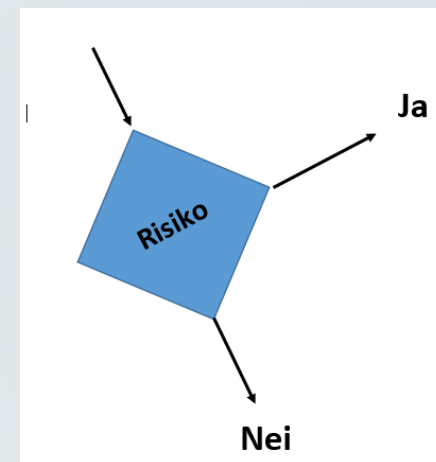
- Krav om minstelønn og dagens lottsystem
- Krav om ikke diskriminering og utlendinger med fastlønn
- Fravær av barnearbeid og tungeskjæring
- Arbeidstidsreguleringer

Kundekrav

For kundene er det viktig at en sertifiserings eller dokumentasjonsordning er basert på:

1. Enighet i alle deler av næringen
2. En grundig Risikovurdering som kartlegger sannsynligheten for brudd på lovverk eller standard, inkludert sanksjonsmuligheter ved brudd på disse.

Kundene mener at en ordning:

- Må omfatte mer enn fravær av barnearbeid og slaveri
- Må ha full åpenhet i prosessen
- Må ikke omfatte en ny forbrukerlogo
- Må ha full sporbarhet
- Bør ha et prinsipp om «chain of custody», det vil si at den omfatter dokumentasjonskrav for hele verdikjeden
- Bør baseres på en egenkontroll da kontroll av fartøy på havet ikke er gjennomførbart
- Bør ha en form for uavhengig tredjeparts kontroll av egenkontrollen
- Kan baseres på en gruppesertifisering

Konklusjoner

- Kravene i de strengeste standardene er godt dekket av norske lov- og avtaleverket som gjelder for landbasert fiskeindustri og fiskebåter. Kan dette utnyttes?
 - Norge har ratifisert de mest sentrale ILO konvensjonene
 - Norge følger EU regelverk gjennom EØS avtaler
 - Norge har et gjennomregulert fiskerinæring, også når det gjelder sosiale forhold
- De fleste av standardene har begrenset marked: KRAV, RFS, Naturland
- Hvilken type dokumentasjon kreves av kundene?
 - Ikke behov for en ny forbrukermerke!
 - Noen kjeder forpliktet seg til RFS i Storbritannia, men åpner for andre tilsvarende ordninger

Muligheter

- Fortsette som nå
- Utvikle egen standard sammen med kundene
- Sertifisering gjennom eksisterende standard
- Prøve å påvirke dagens standarder. Det er konsultasjonsprosesser på gang både i RFS og MSC omkring dette.
- Følge uavhengige ikke-sertifiserbare retningslinjer (ISO26000)

Anbefaling

Basert på gjennomgang av de ulike standardene, norsk regelverk og kundekrav, anbefales følgende:

- Samle sentrale organisasjoner; båteiere, fiskere, landindustri, arbeidstakere kontrollmyndigheter. Lag et dokument som viser hvordan sosial bærekraft ivaretas i Norge.
 - Vis verdikjeden
 - Vis kontrollsystemer
 - Vis sanksjonsmuligheter
 - Vise til nasjonalt lovverk
 - Baseres på åpenhet og sporbarhet

Fordeler for norsk næring:

- Dokumentet gir grunnlag for en norsk standard
- Dokumentet kan brukes til å påvirke utviklingen andre (f.eks MSC og RFS) er inne i.
- Ivaretar norske særordninger
- Mer omfattende enn ordningene som finnes i dag.
- Kan dannes i samarbeid med kundene – gir legitimitet

Dette er et arbeid som bør settes i gang snarest. Norge har et godt utgangspunkt til dette, med godt etablert samarbeid i arbeidslivet og høyt vernnivå.

Takk for oppmerksomheten

www.nofima.no